



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De disputatio[n]e Lip-||sicensi: quantum ad Boemos ||
obiter deflexa est: Epi-||stola Hieronymi || Emser**

Emser, Hieronymus

[Leipzig], [1519]

VD16 E 1116

Reverendo Patri Domino Ioanni Zack. Iuriu[m] doctori, Catholicae
Ecclesiae Pragen[si]. Administratori, ac Lithomericen[si], Praeposito,
Hieronymus Emser Sacrorum Canonum Lice[n]tiatus S.P.D.

urn:nbn:de:hbz:466:1-32584

REVERENDO PATRI DOMINO IOANNI

Zack. Iuriū doctori, Catholicæ Ecclesiæ Pragenſi.

Administratori, ac Lithomericeſi, Præpo-

sito, Hieronymus Emſer Sacrorum

Canonum Licētiatus S.D.P.



Abitantem in te Chriſti ſpiritū, Reuerēde Pater, cū vita referat Chriſto digna: Tum id omniū maxime declarat: q̄ natus olim in terra Boemica (terra:inquā: ſupſtitionis ac confuſiōis Babylonicæ), p̄ modico duxeris, regeneraſſe Chriſto parentes tuos carnales: teq̄ ſimul cū illis a patrijs vindicaſſe erroribus. Niſi ipſam etiā patriā, ac totū orbem illum Boemicū (velut alter quidā Hercules) domesticis repurgare mōſtris, Chriſto q̄ lucrifacere ſatagares. declamando: hortando: obſecrando: ac increpando. Idq̄ paulo n̄ minore aliq̄n periculo, ac Paul⁹ olim ipſe. Sed vicit demū virtus inuidiā. Atq̄ adeo quidem preualuit: vt ſpectato toties zelo paternitatis tuæ nō ficto: Summa tandem eccleſiaſticarū rerū (quātulacunq̄ iſtic eſt reliqua) totaq̄ adminiſtratoria illa dignitas vni tibi demā data fuerit. Vbi in mūdo hoc tuo Boemico: nimbis, tēpeſtibus, & aquis iſtis cōtradictionis (veluti cataclyſmo quodam) inundante: apertiq̄ maiorib⁹ in dies errorū cataraſtis, in pfundum descendente: Tu, tanq̄ alter Noa pater, cū paucis admodū iuſtis, Chriſtūq̄ agnoſcentib⁹: Archā illā myſticā: hoc eſt: eccleſiam dei ſacroſanctā (quæ iuxta Catholicū & apoſtolicū ritū, ſiue fato quodā, ſiue patronorū & præcipue diui Vuenceſſai precibus: inter tot piratas, iſtic adhuc fluctuat) fidei clauo intrepide gubernas. Vtinā atq̄ vtinā filia Babylonis miſera: hoc eſt, inſcelix illa tua ac errabūda Boemia: te remigante: ex tot ſcopulis & pcellis in tutum aliq̄n portum ſe recipiat. Vtinā tandem ſapiat & intel- ligat, tum nouiſſima prouidens, ad dominū deū ſuū cōuer-

A ij

Matthæi.
xv.

i. Petri. ij.

tatur ac redeat. Quisnam prohi deū immortalē, hic visens
est, adeo usq; tenax; quo illita, tam hæret pertinaciter; Au-
rum ne & argentū? At Christū audiant dicentē. Quid pe-
dest homini, si mūdū vniuersum lucretur; animæ vero suæ
detrimentū patiatur. Libertas ne, an pniciosa potius peccā-
di licentia? At credant saltē Petro: qui Petri diffidūt successu-
foribus. Non quasi velamen, inquit, habentes maliciæ, li-
bertatem. An vero voluptas, ac carnis desideria? At repetat
animo, quo suorū quosdā (etiā regulos) abduxerit, portē-
tosa illa, nullaq; religionis symbolo circumscripta libido.
Aut quantū sceleris, quidue monstri, breui apud eos aluerit,
cōtemptrix superū temeritas: & e recta semel deliratio,
Deum testor optimū maximū: q; nō sine lachrymis ista di-
ctitem. Quis em̄ vere Christianus & fraternæ charitatis
amator: non doleat tot fratrū iacturam? tantā animarū clae-
dem? tam inclyti regni casum & ruinā? tantā postremo di-
uinæ maiestatis contumeliā ac blasphemiam? Aut quem iam
nō pudeat, priscos illos generosos Boemorū spiritus: gen-
tem tanta olim virtute conspicuā: tot victorijs illustrē: pe-
nes quā summa quondā fuit imperij, & terrestris regni ca-
put: eo redactā esse: vt quum singulæ gentes religionem ali-
quā vnā mordicus teneant: hic in vno regno, aliū proceres
obseruet religiois cultū: alium ciues. Et in vna eademq; do-
mo aliter paterfamilias, aliter familia ipsa adoret: deniq; in
vno sepe thoro alio vir ritu, alio vxor deū colat? In vniuerso
sum aut: vt pars multo maxima, posthabito deo, & relicto
uerbo vitæ: cerdonib; mō ac crepidarijs, tū mulierculis q;
buldā præficus, idq; in gurgustijs subterraneis (cimmerijs
tenebris dignissimis) aures præbeat? Atq; his ducibus & au-
rigis: cōtra iuincibilē ecclesiæ veritatē, tot martyb; cædit;
tam solidis apostolorum fundamentis, supra firmissimam
Christi petrā edificatā, tanq; musca contra Elephantū, aut
aduēsus aquilam Scarabæus velitari ausit? Num idem fa-

ctitavit Vuenceffaus dux olim eorum: vir omni sanctitas
te venerabilis? Num id causa est prisca illa Boemica virtus
ac nobilitas? An non vere quadret in eos propheticum hoc
Quomodo sola sedet Domina gentium: princeps prouin- Trenor. i.
ciarum? Sacerdotes eius gementes: quia (vt paulo infra
sequitur) dispersi sunt lapides sanctuarii eius in capite om-
nium platearum. Filij Syon inclyti: amicti auro primo: quo-
modo facti sunt in vasa testea? Sed dicent fortassis (vt sunt
ad excusandos errores suos argutuli nonnulli) Minime se-
solos esse aut sine Theseo: Quandoquidem ex nostris etiam
factionis sue assertorem habeant Doctorem Martinum Lu-
therum: vnum omnium: qui abstrusa sacre scripture sen-
sa (ceu diuina virgula) tum solus attingat: tum ad stomas-
chum eorum faciat. Quicquid cornicum oculos potis sit con-
figere. Quamobrem dum idem Lipsie nuper decertaret:
publica deo supplicia: quotidianaque (licet profana) pro
eo sacra: fecisse: populariter gloriantur. O miserum Lu-
therum, si execrandis & abominabilibus istorum piacu-
lis confusus: ac non potius iugi scripturarum meditatione
(quibus a teneris: vt aiunt: vnguiculis: indefessam naua-
uit operam) fretus: cum fortissimo Theologorum Ecchio
pugnam ineat. Imo vero nihil constantius idem a se reppu-
lit Martinus: quam falsam hanc quorundam de ipso suspitio-
nem. Neque Ecchio vsquam tam restitit in faciem: quam vbi ioco vs-
serio (incertum est) patronum eum Boemorum sublude-
ret. Sua ipsius voce damnans: temerariam eorum a sede Apo-
stolica discessionem. Neque se in hoc illis consentire: neque con-
sensurum vnquam: publice prestant. Desinant igitur miseri
vexare superos: aut precibus frustra laceffere. Non enim tam pre-
sentes in vora sua diuos illi habent: vt vel tu venerande Se-
nex vel ceteri qui adhuc Christi inter vos spirant amore:
propter disputationem hanc Lipsicam: hastam abiiciant:
animamue despondeant. Nec est quod factiosi isti siue Pyghar-

di, siue Scismatici ob hoc falso sibi gaudio illudant: cristiane erigant. Quin magis erubescant: quod reclamante etiam ipsorum patrono (ut falso iactitant) nec dum ad cor redeunt: sed marmoris instar rigent: haud secus, ac si dura silex aut steterit marpesia cautes. Atque is quidem: cum disputatio ipsa (ut ingenue fatear) contentionis quam edificationis plus praese tulerit: vnus ipsius fructus mihi visus est: quod ipse etiam Martinus vir rara profecto eruditione & doctrina (in quem tanquam in parietem omnes spes suas inclinauerant) tam rotundo ore: tam constanti vultu: tam arguta denique ratione eos spe ista fefellerit: ut non solum publice confessus sit: sed cum quodam etiam indignationis spiritu exprobrauerit Boemorum contra Romanum pontificem corneam fibram ac pertinaciam. Nihil scilicet tanti esse oportere asserens: quod nos ab vnitatem Christi & ecclesie separare debeat. Sed nec ob hoc illi sibi placeant: quod idem Doctor Martinus pio quodam (ut equidem crediderim) affectu mirari se dixit: tot eorum esse qui Boemis superciliose insultent: maleque imprecantur: Neminem vero qui mitiori eos calamo ab errore dehortetur: maxime, quum humanus animus blanditiis potius duci: quam minis aut terroribus cogi velit. Complures enim tunc Ecchius Theologus extra aliam doctus, ad calculum vocauit: veluti Capistranum: Cui sanum ac reliquos veteranos (ut de recentioribus: tuisque ipsius contionibus saluberrimis hic taceam) qui non impotuno: sed dei spiritu: & lenitate Christiana: eos errorum suorum admonuerunt: & in viam reducere conati sunt. Et tamen nihilo secius promouerunt: quam si quis surdo narret fabulam. Quare non est quod supercilium nostrorum excusent. Quamuis quid vetet tam oportune quam importune: iuxta Apostolum: durae ceruicis homines apperere: omniaque prius experiri, quam depleratos relinquere? Cum &

ij. Thimo.
iij.

malo nodo malus quærendus sit cuneus. Et ipse etiã Vlyſſes socios suos inuitos flentesq; a loto diuellens : ad nauem redegerit. Nec vicio detur medico : qui pro salute recuperanda : ferrum aut ignem etiam adhibeat. Magisq; ex re illis fuerit vnusquispiam q̄tumuis acriter obluçtans : q̄ mille alii in perniciem eorum muſſitãtes. Sicut melior est amicus obiurgans : q̄ inimicus tacens. Id quod sero intelligens Euangelicus ille Tantalus : quum apud inferos tandem : amentia siti labra refrigerare non posset ipse : id saltem rogabat : vt fratribus suis quispiam mitteretur : suggerens : ne in eum tormentorum locum & ipsi venirent. Sed q̄ infœlicem passus fuerit repulsam statim subit : cum illi dicitur. Habent Moysen & prophetas : illos audiãt. Simile q̄p̄ Lucę. xvi.
Lucę. ix.
Matthei. xi
Rubeat hic Rubeus.
Lucę. xvi.
Lucę. ix.
Matthei. xi
Rubeat hic Rubeus.
Q, si argutior quispiã vltiori urgeat, dissimulari nõ

posse, Lutherum a Boemicis stetit partibus, quum Io-
annis Huss articulos quosdam catholicos fuisse, maleque
damnatos palam asseruerit, Huic ego cum Beda responde-
rim, si Ioanni hoc etiam detur, proprium esse hereticis, vt
falsis vera immisceant. Nec tamen eorum que vera dixerit,
sed falsitatis & metis obstinatae poenas dare. Quod autem no-
minatim idem Martinus, cum dicto Ioanne, Summi Pon-
tificis principatum humanis rebus subiicere, & a deo non
esse, contendit, adhuc in herba, vel vt tritiori vtat adagio
adhuc sub iudice lis est, Et Martinus ipse (quoduis omnia sur-
sum ac deorsum verset, totamque ingenij aciem huc sit admo-
litus) non tanta tamen animi obstinatione deuouit, vt si ra-
tio ratione redarguat, cedere non velit. Nec Boemos quocumque
releuat, si etiam obtineat, quum vel sic obedire eos oportet.
Quoniam humano quoque iure, ad tollenda scismata,
necessariam esse Summi Pontificis Monarchiam, eidemque
passim ab omnibus parendum, constanter ille predicat.
Dedit item in resolutione sua recens aedita, voluntatem
hanc esse dei. Ego vero citra tamen cuiusuis iniuriam (id est
enim mihi Accij quod Titij) hanc etiam coronidem adij-
cio. Miseram fore Christianorum sortem, si & Iudeis &
gentibus sit inferior. Constat enim non solum Romanos,
sed barbaras etiam gentes, pontifices suos & flamines diis
retulisse acceptos. Quod si alicui vel Melesagore Nymphae,
vel Numae Aegeria, Minoisue antrum aut id genus catera
paruam fidem faciant, nihil moror. Dummodo negari
non possit Pontificatum Aaron ab ipso deo fuisse constitu-
tum. Additumque eodem deo autore ad gloriae & decoris sacerdo-
tis ornatum, ex purpura, dibapha, bisso, argento, gemmis & au-
ro. Sicque pontificium illud per manus traditum ad Cayphan
usque descendisse. Quod tui licet vita scelestus foret, quia tamen
successor erat Aaron & pontifex anni illius, prophetauit &
Christus eidem subesse ad mortem usque nostri causa non erubuit. Indi

cans nimirum ne nos etiam pudeat sui causa Pontifici licet
improbo esse subiectos. Quod & Petr⁹ manifeste precipit Petri. ij.
Et ipse quoque mandasse videtur: cum ait. Super cathedra Matthei.
Moysi sederunt scribae & pharisei omnia ergo quecumque dixerint
vobis seruate & facite: secundum opera vero eorum
nolite facere. Quare facile mihi psuadeo: quum inferiori
veteris instrumenti mole penitus ocioso: ac tandem derelicto:
tantus honos fuerit habitus: superioris etiam: noui
scilicet testam^{ti}: causam nihilo fore deterio^{rem}: sed sum-
mum ipsius pontificem vna cum successoribus suis legitimis
pari aut feliciori etiam modo: tam sacrorum conciliorum in-
terpretatione: quam vel sola hac Christi voce: Pasce oues me: Ioannis.
as: a deo & iure diuino fuisse institutum. Mores vero pontifi-
cum pascendi semetipsos plus quam oues: piscandi auri plus quam
hominum: a diabolo esse subditicios: Pastoriumque plane
adulterinum: ac peccatis nostris forte debitum. Humani autem
iuris esse electionem ipsam Pontificis maximi: a signo non
abstrahit: Siue quis successorem sibi ipse nuncupet: ut Pe-
trus Clementem: siue vniuersus populus ut olim: siue tan-
tum clerus: ex hisque soli Cardinales: ut hodie: suffragia
conferant. Siue id Imperatoris etiam iussu fiat vel iniussu
Omnia enim ista: diuine Comedie seruire scenae: & pro tem-
pore variari: nihil refert. Neque ideo ius diuinum (ad quod
tanquam ad sacram anchoram confugit) immutari necessum
est. Nec etiam potestati Petri: aut successorum eius plus de-
trahit: quam post vicesimum annum vel citra Romam primum ap-
plicuit: quam felicitati Latronis obfuit: quam post quadraginta de-
cim dies cum Christo in caelum ascendit. Lento enim passu
humanae res incedunt. Et ut neotericus ille ait Vergilius
Omne quod excellens opus: & sublime futurum
Difficiles ortus habet: incrementaque tarda
Nec abluat Maro etiam ipse: si sic legatur
Tanta molis erat Romanam condere sedem.

Hæc aut de præfato duorum disertissimorum theologorum confictu: quantum ad Boemos tuos spectat: iccirco paternitati tuæ significanda putavi: quatenus si aliena forte ab his, vasa iniquitatis, in vulgus istuc sparserint, ad decipiendos simplicium animos: Tu meis saltē verbis, falsa, vana, & ficta esse nō dubites. Eosq; qui adhuc in Christo tecū sunt fratres, in dño cōfirmes. De reliqua vero disputatiōis summa: qm̄ sūt, qui iam diuersis studijs & affectib⁹ rem in publicum emisierint: ipse lubens supersedeo. Tum q; nri non sit officij: tū q; varia in talib⁹ rebus iudicia, similitatē ac discordiā magis foueāt q̄ extinguant. Id quod inter Xenophontē & Platōnē, summos alioqui i om̄i philosophia viros, vsu venisse legimus. Duæ em̄ æminētia, quū simul iunctæ in altū nitunt: simul lachrū quoddā (vt Gellius ait) contētioni mutua pariūt. Sempq; fere vbi ingenia quædā magna, circa idem studiū, pari sunt fama aut proxia: apud diuersos fautores, diuersa oritur de eis sentētia. Sed vt ad Boemos tuos redeat epistola. Age obsecro vir dei, quādoquidē te deus illis domesticū dedit sanæ doctrinæ doctorem, ac nauiculæ suæ remigem. Age inq; atq; velis ac remis Archā hanc ex his Syrtib⁹ (nisi si sponte sua naufragiū amat) in stationē suam pristina: hoc est: in gremiū sanctæ matris ecclesiæ reducito. Id em̄ debes deo: debes patriæ: debes Christianæ nostræ reip. Nec maiorem alibi gratiā cū deo inire: aut vberiorē pro re quapiā mercedem ab eo sperare poteris. Q; si coruū aliqui, cadu ducorū bonorū istorum cadaueribus inescat, te sequi noluerint: vt qui Temesseum aliquñ geniū affuturū non cogitent. Redeāt saltem pacificæ ad te columbæ: viridē fidei rārum secū deferentes: quo crucis Christi stipiti denuo inserantur: fiatq; iuxta vocē ipsius, vnū iterum ouile, & vnus pastor: Vt destructa Babylone ædificētur muri Ierusalem. Cælum enim & terra trāsibunt: verbum autē domini manet inæternū. Vale & epistolā hanc ppetuæ meæ erha te obs

seruantiaē testem benigno vultu accipe: & foelix in Christo
triumpha. Ex lipsia Idibus Augusti Anno a natali Christi.
M. D. Vndeügesimo,

SAPHICVM EIVSDEM DE EADEM
DISPVATIONE.

Aphricæ non tot noua Nilus adfert
Monstra: quot nuper tulit vna scribas
Criticos, Momos (etiam imperitos)
Lipsica pugna.

Quis: malum: sacris cacodæmon istas
Rebus immittit furias? quis inter
Tanta diuinæ Sophiæ magistros
Prælia miscet?

Pacis est auctor monitorq; Christus:
Cur scholæ pugnat schola? cur vetustas
Pellitur totis adeo theatris
Bis veneranda?

Calculis non dum, fatuum, receptis
Iudicat vulgus: sapiens moratur
Et suum pensa dat vtrisque causa
Censor honorem.

Ite liuores, procul hinc faceffat
Pugna larualis: careantq; dente
Scripta: fraternum furor hic deiq;
Scindit amorem.